словникового складу все більше детермінується зміщенням акцентуації уваги на користь формотворення та формоперетворення. Саме завдяки дії такого синергетичнодетермінованого закону як збалансованість, уможливлюється збільшення якісного показнику самоорганізації всього англомовного мультиверсума, дослідження якого неодмінно потребує подальшої пильної уваги з боку мовознавців.

Література

Бондаренко В. О. Фонетична структура інноваційних складних слів сучасної англійської мови (експериментально-фонетичне дослідження): Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2001. – 20 с. *Гармаш* О.Л. Словотвір як синергетична операційна інтрасистема словникового складу сучасної англійської мови // Філологічні студії. – Луцьк, 2007. - № 1-2. С.235-242. *Головко* О.М. Неологізми і процеси розвитку мови // Нова Філологія. Збірник наукових праць. – Запоріжжя: ЗНУ, 2009. - № 33. – С.203-207. *Єнікєєва* С.М. Синергетика як методологія дослідження мови // Нова Філологія. Збірник наукових праць. – Запоріжжя: ЗНУ, 2009. - № 33. – С.96-112. *Зацний* Ю.А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови в 80-ті – 90-ті роки XX століття: Дис... д-ра філол. наук: 10.02.04. – К., 1999. – 409 с. *Левицький* А. Е. Функціональний підхід до аналізу системи номінативних одиниць сучасної англійської мови // Вісник Харківського державного ун-ту. Іноземна філологія на межі тисячоліть. – 2000. – № 471. – С. 137-143. *Тіщенко* К. М. Метатеорія мовознавства. – Київ: Основи, 2000. – 350 с.

ГОЦА Н. М.
(*Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка*)

ОСОБЛИВОСТІ ЖІНОЧОГО РОЗМОВНОГО СТИЛЮ: ВЖИВАННЯ СЛІВ ТА ФРАЗ ТИПУ “LIKE”, “YOU KNOW”, “I GUESS” ТА ЇХ ФУНКЦІЇ У МОВЛЕННІ

Сучасний стан питань гендеру у лінгвістиці являє собою цікаве поле для досліджень, оскільки вимагає детального аналізу певної культури, мовці якої є об’єктами спостереження, та мовних особливостей як жінок, так і чоловіків. Сьогодні ми живемо в епоху «замовчування» та певного «уникнення» гендерних особливостей, що призводить до непорозумінь між мовцями-жінками та мовцями-чоловіками. На нашу думку, вивчення гендерних особливостей допомагає зрозуміти, як культура, гендер та спілкування можуть взаємодіяти, як можна зрозуміти свого співрозмовника та уникнути непорозумінь, що пов’язані із гендерними характеристиками.

На жаль, у нашій країні питання гендерної лінгвістики тільки починає розвиватися, проте можемо відмітити, що вже активно проводяться семінари, конференції на дану тематику. А у багатьох вищих навчальних закладах питання гендеру включено до навчальних програм та розглядається на заняттях із мовної комунікації.

Вивченням питання гендеру займалося багато зарубіжних, а останнім часом і вітчизняних дослідників. Можемо відмітити таких як Ф. В. Франк, П. Трейлер, Дж. Т. Вуд, Р. Водак, Дж. Коатс, П Екерт, С. МкКоннел-Джінет, С. Бенор, Д. Камерон, Д. Танен, Є. Горошко, А. Кіріліна, Д. Добровольський, та ін, які зробили вагомий внесок у вирішення даної проблеми.

Метою даної статті є визначити певні гендерні ознаки жіночого розмовного стилю, показати їх важливість при спілкуванні та розумінні співрозмовника. Ми також намагатимемося визначити таку особливість жіночого стилю мовлення як

використання фраз, що означають впевненість та вагання (*I think, I hope, maybe, etc*.) та показати їх вживання у романах Тоні Моррісон «Любов» та «Сула».

Слід розпочати дане повідомлення із з'ясування значення терміну «гендер». Відомо, що гендер є соціальним явищем, суть якого може змінюватися у зв'язку із зміною цінностей, вірувань, способу життя певного суспільства. Дж. Т. Вуд також стверджує, що гендер можна розуміти та вивчати тільки через призму поглядів певного індивідуума. Погляди на «чоловічність» та «жіночність», які є «соціально ухваленими», доносяться до певної особистості через ряд культурних значень. З дитинства нас заохочують пристосовуватися до тих гендерних норм, які суспільство завчасно для нас обрало [Wood 1994, с. 21]. Не слід також забувати, що значення гендеру може змінюватися і через спілкування, яке є менш публічним та менш загальним, ніж соціальні рухи.

Мова не тільки виражає культурні погляди на гендер, але і утворює гендерну ідентичність особистості. Наша манера спілкування визначає нас як жінку, або як чоловіка. Загалом, ми самі створюємо свій гендер через розмову. Саме тому ми повинні брати до уваги певні відмінності, що виникають у процесі спілкування чоловіка і жінки. Культура спілкування існує тоді, коли мовці бачать зв'язок між цілями спілкування, методами їх досягнення та шляхами інтерпретації спілкування.

Слід відмітити і те, що наука про жінок та мову, на думку С. МкКонел-Джінет, звертається до двох проблем: як розмовляють (або пишуть) жінки чи чоловіки, а також, що говорять чи пишуть про них самих. У будь-якому випадку, ми стикаємося із негативним, сексистським, ставленням до жіночого стилю мовлення, яке зазнає утисків з боку чоловіків [McConnell-Ginet 1990, с. 35].

Дж. Т. Вуд наголошує на тому, що багато в чому жінки та чоловіки мають різні погляди на цілі та стратегії спілкування. Існує думка, що чоловіки та жінки живуть у двох різних світах, і це помітно через те, яким відмінним є їх спілкування. Саме тому ми можемо говорити про «чоловічі» та «жіночі» стилі спілкування, що включають в себе два протилежні мовленнєві об'єднання [Wood 1994, с. 138].

Д. Танен стверджує, що «спілкування між жінками та чоловіками можна назвати міжкультурним зіткненням двох розмовних стилів» [Tannen 1990, с. 42]. Вона також відмічає той факт, що чоловіки та жінки типово залучаються у певні стилі комунікації з різних причин та переслідуючи різні цілі, правила та способи інтерпретації розмови. Використання чоловіками та жінками різних правил у спілкуванні один з одним призводить до виникнення деяких труднощів.

Для більшості жінок спілкування є засобом встановлення стосунків з іншими. Варто наголосити на тому, що вживаючи певні мовні структури під час розмови, вони переслідують певні цілі. Ми визначимо деякі з них.

По-перше, жінки спілкуються задля того, щоб розказати про себе, а також дізнатися про інших. Дуже важливим фактом є те, що для жінок спілкування є сенсом стосунків. Саме тому, мовлення жінок схиляється до того, що демонструє визначальні риси, що заохочують зв'язки, близькість та розуміння. Рівність між людьми є важливим фактором у жіночому спілкуванні. Дуже часто вони вживають такі фрази як *I understand you, I've felt the same way,* та ін.

По-друге, важливою характеристикою жіночого спілкування є демонстрування підтримки інших. Дуже часто це проявляється через вияв співчуття та розуміння. Тоді можна почути такі фрази як *you must feel terrible, I think you did the right thing,* та ін.

По-третє, жінкам притаманно підтримувати розмову шляхом залучення інших до неї та заохочення інших поділитися своїм життєвим досвідом. У такому випадку використовуються фрази, що вимагають відповіді, чи продовження теми: *"Tell me where you have worked before?"*[Morrison 2005, с. 25].

"But I want to hear about you" [Morrison 2005, с. 27].

По-четверте, жінкам притаманно реагувати на певні зауваження та вирази такими висловами як *it is interesting, it is incredible*. Такі вислови означають інтерес до даного повідомлення. Завдяки ним жінки намагаються підтримати розмову та підкреслити свою зацікавленість у ній.

Жінкам також притаманно використовувати під час розмови свій індивідуальний стиль. Саме тому вони використовують під час опису дрібні деталі, власні відкриття та судження.

Особливе місце у аналізі жіночого стилю мовлення займає використання фраз, що, залежно від контексту, можуть означати, як впевненість, так і вагання ("hedges"), а також дискурсних службових слів ("discourse particles"). До них відносяться такі слова і вирази як *probably, perhaps, sorta (sort of), kinda (kind of), fairly, maybe, sure, you know, of course*, *I guess, I suspect, I think, I suppose,* etc. Усі вони можуть виконувати різні функції у дискурсі, залежно від мовної ситуації та цілей, які переслідує мовець.

У романах Тоні Моррісон «Любов» та «Сула» можемо побачити їх широке використання, оскільки авторка зображає у своїх творах саме жіночі характери, з притаманними для них мовними особливостями.

Найчастіше авторка вживає речення із фразою *I guess*:

"Guess so. Likin' them is another thing" [Morrison 1982, c. 57].

"Same, I guess. Not so hot" [Morrison 1982, c. 99].

"I guess I should have stayed gone" [Morrison 1982, c. 101].

"No. I guess it's too late anyway" [Morrison 1982, c. 101].

Усі вищезгадані речення вказують на впевненість мовця, зображають переконаність у сказаному, проте із тінню сумніву. Як можна здогадатися, мовець намагається залучити до бесіди співрозмовника, надаючи йому інформацію для роздумів. До речень такого ж типу і з ідентичними функціями можемо віднести і такі, в яких письменниця вжила фрази *I suppose, I hope* та *I suspect*. Використовуючи ці фрази, мовець дає можливість співрозмовнику погодитися або ж, навпаки, відхилити сказане:

"I suspect, soft as it is, my music has that kind of influence too" [Morrison 2005, c. 4].

"It's noteworthy, I suppose, that the first time I saw Mr. Cosey, he was standing in the sea, holding Julia, his wife, in his arms" [Morrison 2005, c. 64].

"Hope I didn't speak too soon" [Morrison 1982, c. 97].

Про найвищу міру впевненості говорять такі слова та фрази як *sure, of course,* які уже не передбачають будь-яких сумнівів та заперечень:

"Sure I do. But he still a pain" [Morrison 1982, c. 57].

"Of course most demons get hungry at suppertime, like us" [Morrison 1982, c. 5].

У наступному реченні, можна відчути сумнів мовця, який намагається уточнити свої слова, або ж відкоректувати сказане раніше:

"I mean, I don't know what the fuss is about" [Morrison 1982, c.103].

Приклади, наведені нижче, вказують на впевненість. Вони не є питальними, тобто уже передбачають стверджувальну реакцію співрозмовника:

"I mean maybe it wasn't you. Maybe it was me" [Morrison 1982, c. 146].

"Maybe I should get married, like you did" [Morrison 2005, c. 129].

Ці вирази та слова не є синтаксично інтегрованими в основний вислів. Вони також більше впливають не на зміст, а на розміщення. Часто їх називають ще «пустими» або «словесними наповнювачами» [Eckert 2003, c. 184]. Проте, як і усі слова чи вирази, вони теж відіграють свою роль у дискурсі. Однією з цих функцій є те, що вони служать для «послаблення» позиції мовця.

You know часто вживається жінками-мовцями задля демонстрування того, що вони підтримують свого співрозмовника та поділяють його чи її твердження. Також цей вираз може використовуватися мовцем для переконання співрозмовника.

У своїй книзі «Women, Men and Language» Дж. Коутс ілюструє експеримент, проведений Дж. Холмс, яка визначала функції виразу *you know*. Вона довела, що жінки вживають цю фразу частіше, ніж чоловіки, коли намагаються показати свою впевненість [Coates 1993, с. 116-117].

Наприклад: *"Bill Cosey was very marriage-ing, you know"* [Morrison 2005, с. 61],

"Papa had two boats, you know" [Morrison 2005, с. 61],

"Sure. They different people, you know" [Morrison 1982, с. 57]. У даному реченні упевненість мовця підкріпляється ще й вживанням слова *sure*.

"You know she been gettin' stranger and stranger after she come out the hospital" [Morrison 1982, с. 99].

"Laura, you know, was doing her cooking and things" [Morrison 1982, с. 99].

"That place is a mess, you know" [Morrison 1982, с. 102].

Часто ця фраза вживається тоді, коли мовцю необхідний час, щоб побудувати свою думку та висловити її: *"Did you ever, you know, play with us"* [Morrison 1982, с. 68].

Цікавим є той факт, що багато хто із науковців відмічають, що жінкам притаманно частіше вживання *you knows*, ніж чоловікам. Це здійснюється у зв'язку з тим, що жінки у розмові ототожнюють та поєднують себе із іншими.

Цікавим є те, що вживання цих слів та фраз у певному контексті є бажанням жінок залишатися «жіночними». Тобто, вживаючи їх під час розмови, жінки вказують на свою невпевненість та вразливість. Дж. Коутс висловила твердження, що слід звертати увагу на функції даних виразів, адже часте їх вживання є ознакою слабкості. Доведено, що вживання фраз *you know, like, you see etc*. зумовлене вибором теми для розмови. Ці теми є більш індивідуальними та особистими, ніж ті, якими цікавляться чоловіки.

Згідно Дж. Коутс, фрази такого типу можуть виконувати, окрім вираження сумніву чи, навпаки, впевненості, ще й додаткові функції. Вони допомагають мовцеві віднайти вірні слова для вираження своєї думки, бути чутливими до почуттів інших людей, а також допомагають уникнути «ролі експерта» [Coates 1997, с. 249]. Останні три функції є другорядними, проте мають важливе значення для збереження та підтримання жіночої дружби.

Проте, слід завжди пам'ятати про такий феномен як інтерпретація, що може варіювати від одного дослідника до іншого. Тобто, спосіб інтерпретації цих виразів залежить від того, як інтерпретатор розуміє та намагається пояснити позицію мовця.

Як бачимо, жіноче мовлення має свої особливості, що робить її унікальною та відмінною від мовлення чоловіків. Вставні солова та фрази можуть мати різні функції, що безпосередньо впливають на взаєморозуміння мовців, а також вказують на статус, який вони намагаються показати іншим.

У даній статті ми довели, що жіноче мовлення має право на своє існування, так як є засобом вираження не тільки думок жінок-мовців, але і їх соціального статусу та тієї ролі, яку вони відіграють у суспільстві. Мова для жінок є засобом впливу на інших: залучення до розмови, вираження співчуття, бажання показати співрозмовнику, що перед ним саме жінка.

Особливості мовлення жінок можемо помітити і у художній літературі, авторами якої виступають саме жінки. У нашому випадку – це романи «Любов» та «Сула» Тоні Моррісон, які включають яскраві приклади вживання даних слів та фраз. Як ми побачили, письменниця використовує у діалогах та монологах фрази типу *I guess, I*

hope, sure, you know, maybe, та ін., що мають різні функції у творі та, відповідно, повністю розкривають особливості характерів головних героїнь.

Дана проблематика є надзвичайно цікавою та необхідною для мовознавства. Проте, вона все ще вимагає детального аналізу та дослідження, оскільки, як було вже відмічено раніше, багато що у розумінні жіночого мовлення та його лінгвістичних особливостей залежить від того, хто робить цей аналіз.

Література

Coates, Jennifer. Women, men and language: a sociolinguistic account of gender differences in language. – Longman, 1993. – 227 p. *Coates, Jennifer*. Women's friendship, women's talk. Gender and discourse edited by Ruth Wodak. – SAGE Publications, 1997. – P. 245-263. *Eckert, Penelope and McConnell-Ginet, Sally*. Language and gender. – Cambridge University Press, 2003. – 366 p. *McConnell-Ginet, Sally*. The sexual (re)production of meaning: a discourse-based theory. Language, gender, and professional writing: theoretical approaches and guidelines for nonsexist usage. – The Modern Language Association of America, 1990. – P. 35-50. *Morrison, Toni*. Love. – New York: First Vintage International Edition, 2005. – 206 p. *Morrison, Toni*. Sula. – Plume, 1982. – 174 p. *Tannen, Deborah.* You just don't understand: Women and Men in conversation. – New York: William Morrow, 1990. – 310 p. *Wood, Julia T.* Gendered lives: communication, gender and culture. – International Thomson Publishing, 1994. – 359 p.

ГРАЧОВА Т.А.
(Запорізький нац. ун-т)

ПРОБЛЕМА КАТЕГОРІЗАЦІЇ ДІЙСНОСТІ У СУЧАСНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Останнім часом більшість наукових досліджень мають міждисциплінарний методологічний характер. Найбільш **актуальними** лінгвістичними розвідками, за результатами наших спостережень, є ті, що щільно перемежовуються з когнітивними та філософськими науками. Отже, питання сучасної англістики, що зацікавили нас, також знаходяться у цій методологічній площині. Але з метою досягнення об'єктивного результату кожне дослідження повинно будуватись на чіткій базі категорійного апарату. Метою статті є вивчення проблеми категоризації дійсності у сучасній лінгвістиці.

Мовні категорії утворюють основу тієї когнітивної інфраструктури, яку називають мовною картиною світу (МКС). МКС має прив'язку до мови, її форм і тому є відображання діяльності людини з категоризації та невід'ємною частиною її життєвого світу. При цьому мова є тим матеріальним конструктом, за допомогою якого конституюється концептуальна картина світу (ККС) – феномен, який має відображення в мовній свідомості у вигляді ціннісно-орієнтованої матриці світу і являється результатом діяльності з абстрагування. ККС існує в колективній свідомості даного лінгвокультурного простору і є своєрідним вербальним втіленням етично маркованих знань і уявлень про світ. Кожна природна мова має свою особисту картину світу, відповідно якої її носії організують форму та смисл свої мовних творів.

Інтегративним моментом МКС та ККС є вербальний фактор, при цьому перша оперує знаками, а друга – образами і концептами. МКС іноді порівнюють з сіткою, яка накладається на наше сприйняття реальності [Белова 2002, с. 17-23].

Основу ККС становлять когнітивні структури і окремі елементи досвіду – концепти – змістовні одиниці пам'яті, ментального лексикону, етнокультурної системи – всієї картини світу, яка знаходить відображення в психіці людини. Феномен «концепт» корелює з уявленнями про смисли, якими оперує людина в